

1831-ben a Zemplén megyei január 25-i közgyűlésen, ahol az ellenzék nevében Kossuth Lajos sorolja fel a megyei követek hibáit, hogy nem a megyei közakarat szerint szavaztak az országgyűlésen és nem a haladó célt védelmezték, Kazinczy vakmerőnek tartotta Kossuth beszédét: „olgy kevély tüzzel, mint egy dűhre gyulladt Catilina, mintha kezében volna a zendítés szövétneke, két kezét két csipejére rakván, képzelhetetlen vakmerőséggel tartá beszédét.” – írta, és ezzel mintegy elismerve vezérszerepét, sejtetni engedve, hogy az ifjúra nagy jövő vár. Az 1831-ben megalakult Zempléni Casinó Társaság alapszabályzatát már Kossuthral és *Balásházy Jánossal* hármasban dolgozták ki, tagjai lettek ennek a társaságnak, mely a reformkori Zemplén megye, és az ország haladó élvonalában állt.

Kossuth Lajos semmiféle ellenszenvet nem tanúsított Kazinczy és családjával szemben, sőt Kazinczy legkisebb fiát, Lajost a szabadságharcban sokféle, megkülönböztetett figyelemmel illette, személyes utasításokkal látta el, és ezredessé nevezte ki. Kazinczy Ferenc életművét, munkásságát megnyilatkozásaiban nagyra becsülte.

Dr. Hőgye István

Nécsey István – egy elfeledett festő és természetbúvár

A FÖLDMŰVELÉSÜGYI MAGYAR KIR. MINISTER KIADVÁNYAI

MAGYAR ORNITHOLOGIAI KÖZPONT.

MAGYARORSZÁG MADARAI

KÜLÖNÖS TREINTETTEL.

GAZDASÁGI JELENTŐSÉGÜKRE.

A FÖLDMŰVELÉSÜGYI MAGYAR KIRÁLYI MINISTER MEGBIZÁSÁBÓL.

1876.

CHEKUNELHÁZI CHERNEL ISTVÁN.

ÉPÍTŐKEL ELJÁRTA.

NÉCSEY ISTVÁN.

NYOMTATTA.

HERMAN OTTÓ.

KLÁÓ RÓNYV.

NY. TERELYEL. 42. MÁTYÁSUTCAL.

BUDA PEST.

1876.

Az általános honismereti kutatások terén eléggé elterjedt jelenség, hogy a néprajzi és történelmi témák mellett a természetbúvárkodás fejezeteinek feltárása meglehetősen a háttérbe szorul, vagy legalábbis nem kap jelentőségét megillető helyet az említett témák mellett. Honismereti műveltségünk a természettudományok terén igen hézagos, mindazonáltal a honismeret fontos része. E rövid írásban megpróbáljuk feleleveníteni egy olyan személyiség életét és munkásságát, aki bár korántsem volt nagynevű természetudós, sajátos ténykedése e terén mégis figyelemre méltó.

Nécsey István (1870–1902) a nagy műveltségű mecénás *Nécsey József* postamester fiaként született a Bars megyei Verebélyen (ma Vráble). A nagypolgári szellemű családban már kora ifjúságában komoly szellemi hatások érik. Nyitrai, pozsonyi, majd lévai gimnáziumi tanulmányai után, szülei támogatását élvezve Münchenbe megy, hogy festészetet tanuljon *Hollósy Simonnál*. A klasszikus festészet iránti csodálata fél évre a müncheni művészeti akadémiához vonzza, hogy ezután ismét csak Hollósynál folytassa tanulmányait. 1890-ben a francia naturalizmus ígézetében Párizsba megy, ahol elsősorban *Jules Lefebvre*

és *Benjamin Constant* volt rá nagy hatással. E művészet által eljegyezve tér vissza másfél éves párizsi tanulmányai után szülővárosába. Festészete nem ismer tematikai határokat: portrét, tájképet, néprajzi témákat egyaránt fest, mégis inkább az állattani témák iránt vonzódik. Ebben termékenyen találkozik zoológiai érdeklődése naturalista hajlamával.

Első kísérleteit nem koronázza siker: az Akadémia kétszer is visszaküldi lepkékeit azzal az indoklással, hogy nem felelnek meg az időszerű követelményeknek. Kitartása azonban törhetetlen. Lepkéit tökéletesíti, állattani festészetét pedig kiszélesíti a madárvilág ábrázolásával. Ez hozza meg aztán számára az elismerést is. 1895-ben elküldi néhány munkáját *Herman Ottó*nak, aki elismeréssel nyilatkozik róluk, és elküldi őket ajánlásával a Természettudományi Társaságnak, ahol lepke- és madárképei kedvező fogadtatásban részesülnek. Ezután Herman meghívja őt Budapestre, ahol lehetősége nyílik festészete továbbfejlesztésére. 1896-ban sikerrel szerepel néhány néprajzi tárgyú festményével a millenniumi kiállításorozaton is.

Herman Ottó hathatós segítségével érkezik el élete legnagyobb munkájához. Megbízást kap a Magyar Ornithológiai Központ által 1899-ben kiadott *Chernel István* Magyarország madarai című munka illusztrálására. Az e könyvben szereplő színes madárfestményei állattani festészetének legszebb darabjai.

Mindenképpen meg kell említenünk még az 1900-ban kiadott Bars megye nagylepkéi c. önálló munkáját, amely tudományos színvonalát illetően is jelentős munka. Lepkék gyűjtésével és festésével 1893-tól foglalkozott rendszeresen, aminek eredményeképpen csaknem 500 nemet határozott meg, és 629 lepke színes festményét készítette el. Az eredeti festmények a festő apja, *Nécsey József* adományaként 1927-ben a lévai Barsi múzeum gyűjteményének vetették meg alapját, több más, a család által adományozott műtárggyal együtt. A Nécsey-hagyaték ma is talán legértékesebb része a múzeum gyűjteményeinek.

Nécsey István illusztrátori tevékenysége igen kiterjedt volt. A már említetteken kívül sikeresen illusztrált több korabeli tankönyvet vagy utolsó éveiben Kolozsvárott *Posta Béla* archeológiai-néprajzi munkáját, amelynek anyaga *Zichy Jenő* gróf harmadik ázsiai útjának gyűjtéséből került ki.

Összegyűjtött életrajzi adataiból egy zárkózott természetű, de igen érzékeny lelkületű ember jellemvonásai bomlanak ki. Kolozsvári szerelmének halálhíre lelkileg összeroppantotta, és öngyilkosságba hajszolta. Korai halála egy méltatlanul elfeledett, tehetséges illusztrátor és természetbúvár életére tett pontot.

Himmler György

Irodalom: *Nécsey I.*: *Pentophora morio*. Rovartani Lapok. Bp. 1899. 6. sz. *Uő.*: Bars megye nagylepkéi. Uo. 1900. 7. sz. Herman Ottó: Nécsey István működése a Magyar Ornithológiai Központban. Klny. az *Ayuila* IX. kötetéből. Bp. 1902.

